

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดประสงค์หลักในการศึกษาอยู่ 5 ประการ คือ 1) เพื่อรวบรวมบทฮ้องขวัญที่สำคัญซึ่งปรากฏในเขตจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์โอวาท ค่านิยมและประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทฮ้องขวัญซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ในการประกอบพิธีฮ้องขวัญซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตจังหวัดเชียงราย 5) เพื่อศึกษาโครงสร้าง ความเชื่อและค่านิยมของชาวล้านนาภายในจังหวัดเชียงราย 6) เพื่อศึกษาความเชื่อในเรื่องการใช้พันธุ์ไม้ต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบพิธีกรรม

จากการศึกษาโดยใช้วิธีสังเกต และการออกภาคสนามของคณะผู้วิจัย พบว่า ในปัจจุบันนี้ ในเขตจังหวัดเชียงราย ยังคงมีพื้นที่ที่มีการสืบต่อการประกอบพิธีฮ้องขวัญให้แก่บุคคลตามแต่วาระและโอกาสต่างๆ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวนั้นผูกพันอยู่กับประเพณีการฮ้องขวัญตั้งแต่แรกเกิดจนล่วงเข้าวัยชรา ประเพณีการฮ้องขวัญจึงเป็นประเพณีเก่าแก่ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนโดยเฉพาะในทางจิตวิทยา กล่าวคือ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกเชื่อมั่นในการประกอบกิจการต่างๆ นอกจากนี้ ยังพบว่า ในบทฮ้องขวัญนั้นได้มีการสอดแทรกโอวาท คำสอนจริยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่มีคุณค่าอีกหลายประการซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ควรนำมายึดถือปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อในเรื่องของการประกอบพิธีฮ้องขวัญนั้นกำลังจะสูญหายไปจากวิถีชีวิตของชาวบ้านในเขตจังหวัดเชียงราย เนื่องจากวิถีการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งผู้ที่มีความรู้ในภาษาล้านนามีจำนวนน้อยลงสิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวจังหวัดเชียงรายในด้านการอนุรักษ์และการสืบต่อประเพณีฮ้องขวัญให้คงอยู่ต่อไป

Abstract

The purposes of this study were 1) to collect some data from the district regarding the “Hong Kwan” ceremony which appeared in Chiang Rai province; 2) to analyze the context, values, Thai customs and culture in “Hong Kwan” lyrics affecting the way of life of Chiang Rai people; 3) to analyze the change and the existing “Hong Kwan” ceremony affecting the way of life for Chiang Rai people; 4) to study the social structure, beliefs and values of Lanna people in Chiang Rai; and 5) to study the beliefs concerning the use of various types of flowers in the ceremony.

The methodology used in this study was observation and an interview field trip in Chiang Rai Province. The findings revealed that there were some villages which still had this kind of ceremony. It has been a way of life for Chiang Rai people involved with this Hong Kwan ceremony since the ancient times. Moreover, the “Hong Kwan” ceremony is an old custom which affects people’s lives in the North of Thailand, especially in the aspect of psychology. It can be concluded that people feel a greater sense of assurance and confidence in their lives because of their participation in the ceremony. In addition, the “Hong Kwan” lyrics, emphasize the contexts, suggestions, cultures and values of the Lanna people. Unfortunately, this ceremony nearly becomes extinct because of the change in the social structure of the country, and there are not many Lanna experts to preserve this kind of ceremony.